

NÄR HÅLLBART BLIR TRENDIGT

– CENTERPARTIET PRESENTERAR SEX FÖRSLAG
FÖR MER HÅLLBARA TEXTILIER

NÄRODLAD
POLITIK

Centerpartiet

Inledning

Kläder är inte längre enbart till för att skydda kroppen, ge kyla eller värme utan fyller en allt viktigare roll i våra liv. Kläder kan, både medvetet och omedvetet, spegla din personlighet, din yrkesgrupp, ålder, kön och din sociala grupp i samhället. Kläder kan fungera som ett kommunikationsmedel där det du bär kan ge uttryck för dina åsikter och känslor. Kläder är den främsta kroppsprydnaden vi har och sänder signaler som kan avskärma oss eller inkludera oss i samhällsgrupper.

Medvetenheten om kläders miljöpåverkan ökar och i takt med detta uppstår nya typer av företag, material gjorda av nya typer av fiber eller av restprodukter från annan industri och idéer som lånegarderob och klädbibliotek. Svenskt mode är världskänt och de hållbara affärsidéerna växer. 2015 var kläd- och textilexporten 22,6 miljarder kronor varav kläder var 15,4 miljarder kronor. Värdemässigt är detta större än svenska välkända näringar som pappersmassa, järnmalm och möbler.¹

Miljöpåverkan behöver däremot belysas än mer då det är omfattande genom hela textiltedjan, från tillverkning till konsumtion. Vi behöver öka vår miljömedvetenhet i alla produktionssteg så att vår konsumtion – även utan att ta medvetna val – blir mer hållbart.

Påverkan på hälsa och miljö från tillverkning och konsumtion av textilier

Miljöpåverkan från textilproduktion är omfattande och sker i varje led. Miljöbelastningen handlar främst om kemikalieanvändning, markanvändning, vattenförbrukning, utsläpp av

växthusgaser och avfall. Andra problem som uppmärksammas mer och mer är arbetsmiljön, sociala villkor och säkerhet vid framställning av textilier och tillverkning av kläder.

För att producera ett par jeans krävs ca 8000 liter vatten. För en t-shirt av bomull krävs närmare 2 500 liter vatten.² För att tillverka ett kilo material till tröjor krävs tre kilo kemikalier³. Kemikalier som vi har nära kroppen men som också spolats ut i vattendrag när vi tvättar plaggen och som under infärgningsprocessen i produktionsländerna gör dricksvattnet otjänligt.

Dessutom konsumerar vi kortsiktigt. 2013 köpte vi ca 13 kg textilier, varav ca 8 kg slängdes i soporna och 2,4 kg skänktes till välgörenhet. Av det som samlas in säljs ca 0,9 kg via second-hand, näthandel eller välgörenhet. Genom att tillvarata textilierna som slängs i soporna skulle vi kunna skänka mer till välgörenhet, återanvända på annat sätt eller använda fibrerna i kläderna för att skapa nya plagg.

Om vi skulle använda ett plagg tre gånger ytterligare, skulle vi minska miljöpåverkan från det enskilda plagget med 70 procent. När det gäller konsumtion och produktion av kläder kan man minska miljöpåverkan genom att anpassa kvaliteten och materialet till plagget.

Detta är talande när det gäller snabbt mode, det vill säga kortsiktiga trender där en partytopp som är modern en säsong snabbt byts ut mot ett annat. Många av dessa kortsiktiga plagg kan vara tillverkade i material som polyester som bryts ned under väldigt lång tid, vilket är speciellt problematiskt när det slängs i soporna istället för att lämnas till insamling. Dessa typer av tillfälliga plagg skulle kunna tillverkas i material som

**FÖR EN T-SHIRT
AV BOMULL KRÄVS
NÄRMARE 2 500
LITER VATTEN.**

1 Statistiska Centralbyrån (2016-12-29) Exports by important SITC commodity groups <http://www.scb.se/en/finding-statistics/statistics-by-subject-area/trade-in-goods-and-services/foreign-trade/foreign-trade---exports-and-imports-of-goods/pongtables-and-graphs/exports-by-important-sitc-commodity-groups/>

2 Sydvatten. Virtuellt vatten <http://sydvatten.se/virtuellt-vatten/>

3 Kemikalieinspektionen (2014-10-03) Vi har listat farliga ämnen som kan finnas i textil http://www.kemi.se/nyheter-fran-kemikalieinspektionen/2014/vi-har-listat-farliga-amnen-som-kan-finnas-i-textil/?_t_id=1B2M2Y8AsgTpgAmY7PhCf%3d%3d&_t_q=textil&_t_tags=language%3asv%2csideid%3a007c9c4c-b88f-48f7-bbdc-5e78eb262090&_t_ip=195.67.88.222&_t_hit.id=KemI_Web_Models_Pages_NewsPage/_38c16d8d-1273-49f2-85fe-263667de2750_sv&_t_hit.pos=6

INSPIRERANDE LÖSNINGAR FÖR HÅLLBAR DESIGN



NÄRODLAD
POLITIK

Centerpartiet



lättare går att materialåtervinna i och med att andrahandsvärdet ändå bedöms lågt då det snabbt blir omodernt.

Sverige i framkant och inspirerande lösningar för hållbar design

Swedish Stockings är ett exempel på innovativt företag där man skapar strumpbyxor från restprodukter, vilket kan vara från trasiga och använda strumpbyxor. Strumpbyxor var tidigare en lyxig kvalitetsvara medan det idag kan ses som engångsprodukt och förknippas med slit och släng. I och med att nylon är en oljebaserad produkt från en koldioxidintensiv framställningsprocess sparar Swedish Stockings både utsläpp av växthusgaser och energi samtidigt som de arbetar för att få en produkt av bättre kvalitet och livslängd.⁴

På Heriot Watt School of Textiles and Design, i Edinburgh, Skottland arbetar

man för att minska vattenförbrukningen och klimatpåverkan från textilindustrin och har bland annat tagit fram ett par jeans i cellulosafiber från eukalyptusträd. Istället för färgning och stentvättning för att få rätt slitning på jeansen använder man en form av tryckmetod där enbart en femtedel av vatten, energi och kemikalier behövs, jämfört med vanliga jeans.⁵

Svenska re:newcell återvinner cellulosabaserade textilfiber för att förlänga användningen av befintliga resurser vilket minskar textilavfall samtidigt som produktionen av hållbara textilier ökar. Tekniken som används är billig och fri från farliga kemikalier. Återanvänd cellulosafiber har visats hålla bättre kvalitet än andra textilfiber från skogsråvara. Man bygger nu en textilåtervinningsfabrik i Kristinehamn som förväntas vara klar under första kvartalet 2017 och ha en maxkapacitet på 7000 ton per år.

Tärnsjö garveri framställer vegetabiliskt garvat läder. Lukten av nytt läder är något många tycker om, men det är förenat med stor miljöpåverkan. Garvningsindustrin är en av de mest förorenande industrierna i världen där ca 130 olika kemikalier används och förorenar vattendrag i närområdet. Krom som oftast används vid garvning kan orsaka allergier och sjukdomar som lunginflammation. En kromgarvad läderjacka som slängs och bränns på tippen släpper ut en kromform som är cancerframkallande. Även arbetare inom kromgarvning löper hög risk att utveckla vissa cancerformer.

På Tärnsjö garveri har man däremot använt sig av andra metoder med exempelvis saltning som minskar behovet av andra kemikalier och garvning med bark istället för krom liksom behandling av lädret med vattenbaserade färger istället för mer hälsofarliga kemikalier.

Flera svenska modeföretag har också tagit egna initiativ till insamling av textilier, antingen till välgörenhetsorganisationer som i sin tur säljer, exporterar eller skickar

4 Svenska Dagbladet (2016-03-19) Hållbart slit-och-släng klädindustrins räddning? <http://www.svd.se/hallbart-slit-och-slang-kladindustrins-raddning>

5 Miljönytta (2013-09-29) Framtidens textilier <http://miljonytta.se/ekologiskt/framtidens-textilier/>



VARJE STEG I FRAMSTÄLLNINGSPROCESSEN AV KLÄDESLAGG BEHÖVER BLI MER HÅLLBAR.

till återvinning, alternativt modeföretag som samlar in för att på egen hand sälja vidare eller materialåtervinna för att skapa nya plagg.

Filippa K har utöver insamling av kläder av det egna märket startat upp en egen second-hand-avdelning liksom uthyrning av sina egna kläder för 20 procent av priset. Innovativa idéer för att främja en hållbar konsumtion med lägre energiåtgång.

Nudie jeans har länge sålt jeans av 100 procent ekologisk bomull använder det genomgående. Med ekologisk bomull så behövs inte lika mycket vatten eller energi som till vanlig konventionell bomullsodling. Dessutom återvinner Nudie jeans av det egna märket, antingen repareras de eller görs till exempelvis mattor vilket är ytterligare resurseffektivt.

Det finns många bra exempel, både i Sverige och internationellt där man verkar för att främja hållbar konsumtion. Men fortfarande finns mer att göra. De hållbara exemplen behöver lyftas och hyllas men miljöpåverkan behöver fortsatt minska i alla led, från vatten och kemikalier till bättre omhändertagande av individens egna plagg till mer återanvändning och ökad insamling.

Mer arbete behövs

Konsumtionen av nya textilier ökar i de nordiska länderna och förväntas stiga med ytterligare 100 000 ton till totalt 450 000 ton år 2020. Här finns ett stort behov av att fortsätta främja innovativa företag och hållbara trender. Samtidigt finns en stor potential för att skapa fler hållbara, gröna, jobb kopplade till ökad insamling, sortering och försäljning av använda textilier. Detta bedöms skapa över 4000 jobb och 30000 platser för arbetsträning. För att lyckas med detta behöver textilföretagen bli än mer konkurrenskraftiga och lönsamma inom hållbara textilier.⁶

Förslagen behöver styra mot lång livslängd och ökad återanvändning av textilier och materialåtervinning av textilavfall, giftfria kretslopp samt en mer hållbar konsumtion och produktion. Det räcker inte med att fokusera på att skapa nya textilfiber eller att recirkulera gamla kläder genom återanvändning. Varje steg i framställningsprocessen av klädesplagg behöver bli mer hållbar. Hampa och bambu kan vara bättre än bomull ur miljösynpunkt men infärgningen orsakar stora utsläpp av kemikalier och föroreningar i sin tur vattendragen i produktionsländerna och därför behöver vi verka för att samtliga steg i processen syftar till att minska miljöpåverkan.

⁶ Nordiska Rådet (2014) A Nordic textile strategy - Part II: A proposal for increased collection, sorting, reuse and recycling of textiles. TemaNord 2015:513

Idag får vi modeinfluenser inte enbart från de stora modehusen utan även från individer. Enskilda personer med hög status, bloggare, journalister mm som syns i vissa klädesplagg kan bidra till att sätta trender och vår förhoppning är att det hållbara i konsumtionen ska få större utrymme. Det är därför viktigt att det inte bara är branschen som går i bränslen för att bidra till mer hållbar konsumtion.

Även det hållbara och miljömedvetna är att markera sina ståndpunkter och vi önskar att det får sådan genomslagskraft att det inte förknippas med något man vänder sig "mot" utan snarare att det blir en självklarhet som kan genomsyra modestilar för alla oavsett personlighet, yrke, kön, ålder och social tillhörighet.

I framtiden kanske våra nya klädesplagg tillverkas av ananas, musselskal, potatismjöl, majs och skogsprodukter.

VÅRA LÖSNINGAR – POLITIK FÖR MER HÅLLBARA TEXTILIER

1 Sätt nationella mål för textilier för insamling och återanvändning

För att öka insamlingen av textilier och tillvarata resurser och spara energi föreslås ett nationellt mål för insamling av textilier likt det som finns för insamling av matavfall. Inom 10 år bör 50 procent av insamlade textilier gå till återanvändning och 90 procent av den totalt insamlade mängdens återanvändas eller återvinnas, när återanvändning inte är möjligt. Syftet är att öka insamlingen av textilier, effektivisera resursutnyttjande men också skapa fler arbetstillfällen i Sverige inom textilåtervinning, textilåteranvändning och innovation.

2 Inför ett producentansvar - låt producenter ansvara för sina textilier

Frivilliga initiativ som finns för att samla in textilier bör uppmuntras men också tydliggöras då det idag är illegalt att ta hand om textilier om det inte sker kommunalt. Enligt principen om att förorenaren betalar vill vi att producenterna ska ansvara för omhändertagandet av textilier för att undvika att viktiga resurser kastas i hushållssoporna.

3 Utveckla kriterier som tillägg till producentansvar för second-hand-verksamheter

I och med att second-hand-verksamheter inte ses som producenter behöver särskilda kriterier utvecklas som ett tillägg till producentansvar för att fortsätta gynna denna typ av verksamhet som bidrar till hållbarhet och sociala värden.

4 Skärp EU:s lagar och kräv Ekodesignkrav på textilier

EU:s Ekodesigndirektiv syftar till att minska miljöpåverkan genom hela produktkedjan från vaggan till vaggan i enlighet med idén om att främja en cirkulär ekonomi. Genom att inkludera textilier i ekodesigndirektivet eller ställa

motsvarande ekodesignkrav som i direktivet då det idag framför allt gäller elektroniska produkter, kan man genom designfasen och produktionsprocessen i sin tur påverka inköp, resursanvändning och återanvändning och återvinning under produktens hela livslängd och på så sätt skapa en produkt som är mer hållbar.

5 Gör det lättare för entreprenörer och innovatörer - ingångsföretag för att främja nya innovativa mindre företag

Det behöver bli enklare och billigare att starta företag, inte minst när vi är i behov av hållbara innovationer och kreativa näringar. Enligt Världsbanken lägger ett svenskt typföretag 122 timmar per år på att deklarerar och betala skatt medan motsvarande siffra är ungefär halverad i Schweiz. Företag såsom lånegarderob och klädbibliotek är ofta små verksamheter utan större omsättning men där lönsamheten blir lidande på grund av höga skatter och onödig byråkrati. Med ingångsföretag betalar man 25 procent av omsättningen i skatt när man omsätter upp till 250 000 kr per år.

6 Sverige tar internationellt initiativ för hållbar konsumtion

Detta är en möjlighet att marknadsföra kreativa näringar som är innovativa och tar fram hållbara produkter, nya material, nya affärsmodeller som bidrar till hållbar konsumtion. Ett sådant initiativ kan liknas vid de olika globala initiativen om Hållbara Städer eller New Climate Economy. Där inbjuds länder, företag, organisationer att delta för att stärka kunskapen, bygga en gemensam plattform, samverka kring att hitta lösningar för globala gemensamma problem och delta i workshops och informationsutbyte.

KÄLLOR:

Nordiska Rådet (2014) A Nordic textile strategy - Part II: A proposal for increased collection, sorting, reuse and recycling of textiles. TemaNord 2015:513

Naturvårdsverket (2016-10-28) Hantering av textilier

<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Regeringsuppdrag/Redovisade-2016/Hantering-av-textilier/>

Naturvårdsverket (2010) Den svenska konsumtionens globala miljöpåverkan

<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/978-91-620-1284-7.pdf?pid=2686>

Svenska Dagbladet (2016-03-19) Hållbart slit-och-släng klädindustrins räddning?

<http://www.svd.se/hallbart-slit-och-slang-kladindustrins-raddning>

Miljönytta (2013-09-29) Framtidens textilier

<http://miljonytta.se/ekologiskt/framtidens-textilier/>

Miljönytta. Kläder du inte trodde fanns – nya material på catwalken

<http://miljonytta.se/branscher/textilindustrin/>

Sveriges Textil- och Modeföretag (30 mars 2016)

<https://www.teko.se/publikationer/statistik/tekoexport/>

Mistra Future Fashion (2016-04-17) Engaging with consumers at "understand clothes" event

<http://mistrafuturefashion.com/engaging-consumers-understand-clothes-event/>

Statistiska Centralbyrån (2015-06-09) Här hamnar dina gamla kläder

<http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Har-hamnar-dina-gamla-klader/>

Re:newcell. The business concept

<http://renewcell.se/about/business-concept/>

Tärnsjö Garveri (2016)

<http://tarnsjogarveri.com/wip/en/leather/>

**NÄRODLAD
POLITIK**

Centerpartiet

CENTERPARTIET.SE